सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री ईश्वरप्रसाद खतिवडा
माननीय न्यायाधीश श्री हरिप्रसाद फुयाल
फैसला
०७६-RC-०१६८
मुद्दाः- कर्तव्य ज्यान।

प्र.ना.नि. होमनाथ अधिकारी समेतको जाहेरीले नेपाल सरकार .....१ **वादी**

विरूद्ध

बाल सुधार गृह भक्तपुरमा रहेका परिवर्तित नाम थर ४४ कुश्मा (९) .....१ **प्रतिवादी**

शुरू तहमा फैसला गर्नेः- माननीय जिल्ला न्यायाधीश श्री सूर्यबहादुर थापा
पर्वत जिल्ला अदालत
फैसला मितिः- २०७५।११।८
पुनरावेदन तहमा फैसला गर्नेः- माननीय न्यायाधीश श्री शेषराज सिवाकोटी
माननीय न्यायाधीश श्री शकुन्तला घिमिरे
उच्च अदालत पोखरा, बागलुङ इजलास
फैसला मितिः- २०७६।२।२३

न्याय प्रशासन ऐन, २०७३ को दफा १० तथा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४५ बमोजिम साधकको रोहमा पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार रहेको छः-

तथ्यगत व्यहोरा

1= मिति २०७५।५।१८ गते अन्दाजी १६ बजे जिल्ला पर्वत फलेवास न.पा.वडा नं.१० स्थित ठुलो कुलोमा पानीले बगाई रहेको अबस्थामा नवजात स्त्री जातको शिशु मृत अबस्थामा फेला परेको भन्ने प्रहरी चौकी फलेबास, पर्वतबाट जानकारी प्राप्त हुनासाथ घटनास्थलमा खटी गई अभिभावकको खोज तलास गर्दा परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) ले नवजात शिशु (स्त्री) जन्माई कर्तब्य गरी मारी फालेको भन्ने बुझिन आएको हो। निज ४४ कुश्मा (९) लुकी छिपी बसेको अबस्थामा मिति २०७५।५।२० गते पक्राउ गरी सोधपुछ गर्दा निजले जिल्ला पर्वत फलेवास न.पा.वडा नं.१० बस्ने गणेश मल्लसँगको यौन सम्बन्धबाट गर्भ रहेको कसैलाई थाहा थिएन। महिना पुगी मिति २०७५।५।१८ गते बिहान आफ्नै घरमा कोही नभएको समयमा जिउदै स्त्री जातको नवजात शिशु जन्माई रुन कराउन नपाउने गरी मुख थुनी कर्तब्य गरी मारी सिमेण्टको बोरा भित्र राखी घर नजिकै पानी बगी राखेको कुलोमा फाली दिएको भनेकी हुँदा निज ४४ कुश्मा (९) समेतलाई कानून बमोजिम गरिपाउँ भन्ने प्रहरी प्रतिबेदन जाहेरी।

2= जिल्ला पर्वत फलेबास न.पा.वडा नं.१० स्थित कुर्घाफाँट ठूलो कुलोको पूर्व र पश्चिममा खोलाबाट कुर्घाफाँट आउने ठुलो कुलो, उत्तरमा भवानी प्रसाद पौडेलको धानखेत र दक्षिणमा यम प्रसाद लम्सालको धानखेत यति चारकिल्ला भित्र कुलोमा मिति २०७५।५।१८ गते अन्दाजी १६ बजे स्त्री जातको नवजात शिशु मृत अबस्थामा फेला परेको, मृत शिशु टाउको पूर्व खुट्टा पश्चिम भई उत्तानो अबस्थामा पानीमा तैरिई रहेको र सो नवजात शिशुको टाउको हल्लाउदा पुरै हल्लिने भन्ने घटनास्थल तथा लास जाँच प्रकृति मुचुका।

3= Cause of death मा UNDETERMINED. BODY UNDERWENT ADVANCED STAGE OF DECOMPOSITION. उल्लेख भएको नवजात शिशुको शव परिक्षण प्रतिवेदन।

4= परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) ले बच्चा जन्माएको हो। योनीको घाउचोटमा (II° Perineal Tear) उल्लेख भएको प्रतिवादी परिवर्तित नाम कुश्मा (९) को स्वास्थ्य तथा शारीरिक जाँच परिक्षण प्रतिवेदन।

5= मिति २०७४ सालको आश्विन महिना देखि जिल्ला पर्वत फलेवास न.पा.वडा नं.१० बस्ने मलाई आफ्नो नाम गणेश भनी बताउने व्यक्तिसँग मेरो चिनजान, भेट तथा सम्पर्क भयो। वास्तवमा निज याम बहादुर मल्लको छोरा मनबहादुर मल्ल रहेछन। निजसँग सामाजिक संजाल फेसबुकमा चिनजान भई फेसबुक हुदै मोबाईलमा समेत कुराकानी हुन थाल्यो। कुरा गर्दा गर्दै हामी मिति २०७४।८।२७ गते घर नजिकको जंगलमा भेट भयौं। एकान्त जंगलमा निजले मसँग करणी गरेको महिना देखि मेरो मासिक श्राब बन्द भयो। सो पश्चात निज मनबहादुर मल्ललाई भेटी निजको गर्भ बसेको कुरा जानकारी गराउँदा निजले जन्मेपछि मारेर फाली दिनु भनेको हुँदा मैले कोहि कसैलाई उक्त कुरा बताउन सकिन। त्यसपछि मनबहादुर मल्ल सम्पर्कमा आएनन्। कसैले थाहा पाँउलान भनि पेट ढाकिने कपडा लगाउदै ढाकछोप गर्दै आएकोमा मिति २०७५।५।१८ गते अन्दाजी १० बजे मेरै घरमा मलाई प्रशव ब्यथा लागि नबजात शिशुको जन्म भयो। सो समयमा मेरो घरमा कोहि थिएनन्। मैले शिशु जन्मना साथ निजको नाक मुख कपडाले थुनि रुन कराउन नदिई थिची निज शिशु शिथिल भएपछि मर्‍यो होला भनी सिमेन्टको बोरामा पोको पारेर घर नजिकैको पानी बगिरहेको कुलोमा फ्याँकी घर फर्किएँ। सोही दिन दिउसो सोही कुलोमा मैले फ्याकेको स्थान भन्दा केहि तल गाँउलेहरुले लास देखी प्रहरीलाई खबर गरेछन। प्रहरी आई लासजाँच समेतका कार्य गरी लास उठाई लिई गए भन्ने कुरा सुनें। २० गते मेरो घरमा प्रहरी आई मलाई सोधखोज गरे पछि मैले शिशु जन्माई मारी फ्याकेको कुरा बताए पश्चात मलाई घरबाटै प्रहरीले पक्राउ गरी लगेका हुन भन्ने प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) ले अनुसन्धान अधिकारीसमक्ष गरेको बयान।

6= मिति २०७५।५।१८ गते पर्वतको फलेबास स्थित कूलोमा नबजात शिशुको लास फेला परेको कुरा सुनेको थिएँ। २० गते परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) लाई सोही घटनामा प्रहरीले पक्राउ गरेको भन्ने पनि थाहा पाएँ। कुश्मा (९) को बयानमा सो घटनामा मेरो समेत संलग्नता रहेको भनि उल्लेख गरेको कुरा हाल आएर थाहा पाएँ। मिति २०७४।८।२७ गते हामी दुई जनाबीच निजको घर नजिकैको जंगलमा एकपटक शारीरिक सम्पर्क भएको हो। शारीरिक सम्पर्क हुदा मैले कण्डम प्रयोग गरेको थिएँ।

मैले लगाएको कण्डम फुट्यो कि फुटेन मलाई एकिन भएन। निजले मासिक श्राव रोकियो भने के गर्ने हो भनी सोध्दा मैले चिन्ता नगर म छदै छु नि भनेको थिएँ। हाम्रो शारीरिक सम्पर्क भएको डेढ महिना पछि निजले मलाई भेटी म गर्भवती भएँ अब के गर्ने भन्दा त्यो वेला मलाई टेन्सन भएकाले म तिमीलाई विवाह पनि गर्दिन र पेटको बच्चा जन्माएर फ्याकिदिए हुन्छ भनेको थिएँ। हाल आएर निजले मास पुगेको शिशु जन्माई कर्तव्य गरी मारी फ्याकेको कुरा थाहा पाएँ भन्ने प्रतिवादी मनबहादुर मल्लले अनुसन्धान अधिकारीसमक्ष गरेको बयान।

7= जिल्ला पर्वत फलेबास न.पा.वडा नं.१० स्थित पुर्वमा ठुलोकुलो, पश्चिममा मिहीराज पौडेलको धानखेत, उत्तरमा निजैको भैंसी गोठ, दक्षिणमा निजकै खेत, यति चार किल्ला भित्र मिहीराज पौडेलको घर रहेको सो घरको दोस्रो तलाको दक्षिण तर्फको कोठामा परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) बस्ने गरेको, उक्त कोठा भित्र प्रवेश गरी हेर्दा रगत जस्तो पदार्थको टाटाहरु रहेको, सो घरबाट अन्दाजी १०० मिटर उत्तर ठूलो कुलोको खोल्साको उत्तर तर्फको झाडीमा १५ से.मी.को मासुको डल्लो (साल) सडेको (कुहिएको) अबस्थामा रहेको भन्ने घटनास्थल मुचुल्का।

8= छोरी कुश्मा (९) ले मिति २०७५।५।१८ गते बिहान म महिनावारी भएकी छु, आज स्कुल जान्न भनेकी हुँदा बुहारीले बिहानको खाना निजकै कोठामा लगी दिंदा निजले खाना खाईनन् भनि फर्काई ल्याएकी थिईन्। सो दिन अन्दाजी १६बजे फलेवास न.पा.वडा नं.१० स्थित ठुलो कुलोमा पानीले बगाई रहेको अबस्थामा स्त्री जातको नवजात शिशु मृत अबस्थामा फेला परेको भन्ने गाउँमा हल्ला सुनेकी हुँ। २० गते म घरमै बसेको अबस्थामा प्रहरी आई चेक गर्नु पर्यो भनि ४४ कुश्मा (९) लाई प्रहरीले सोधखोज गर्दा निजले गणेश मल्लसँगको शारीरिक सम्पर्कबाट गर्भ बोकी घर परिवारलाई थाहा जानकारी नदिई १८ गते बिहान आफ्नै घर कोठामा जिउदै छोरी जन्माई मुख थुनी कोही कसैले थाहा नपाउने गरी नजिकैको बगी रहेको कुलोमा फाली दिएको हुँ भनि बताउँदा मैले थाहा पाएकी हुँ। बुझ्दा मनबहादुर मल्लले गणेश हुँ भनी नाम ढाटेर सम्वन्ध राखेको थाहा पाएँ। मनबहादुर मल्लले ४४ कुश्मा (९) लाई गर्भ बोकाई बच्चा जन्माई फ्याकी दिए हुन्छ भनेको र प्रतिवादी ४४ कुश्मा (९) ले नवजात

शिशुको मुख थुनी कर्तब्य गरी मारी फालेको हुँदा निजहरुलाई कानून बमोजिम करावाही हुनु पर्छ भन्ने परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (११) र ४४ कुश्मा (२०) समेतको एकै मिलान ब्यहोराको घटनाविवरण कागज।

9= मिति २०७५।५।१८ गते अन्दाजी १६ बजे पर्वत जिल्ला फलेवास न.पा.वडा नं.१० स्थित ठुलो कुलोमा पानीले बगाई रहेको अबस्थामा स्त्री जातको नवजात शिशु मृत अबस्थामा फेला परेको भन्ने कुरा गाउँमा हल्ला सुनी घटनास्थलमा गई हेर्दा लास देखेको हो। मृत नवजात शिशुको अभिभावक खोजतलास गर्ने क्रममा हाल पक्राउमा परी आएकी परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) लाई घरबाटै प्रहरीले पक्राउ गरी लगेका हुन्। निज कुश्मा (९) ले मनबहादुर मल्लसँग शारीरिक सम्पर्क राखी निजको गर्भ बोकी घर परिवारलाई थाहा जानकारी नदिई नवजात शिशु (स्त्री) आफ्नै घर कोठामा जिउदै जन्माई मुख थुनी कोही कसैले थाहा नपाउने गरी नजिकैको कुलोमा फाली दिएको भनि निजले बताउँदा सुनी थाहा पाएको हुँ। प्रतिवादीहरुलाई कानूनबमोजिम कारवाही हुनु पर्दछ भन्ने चुडामणी उपाध्याय, पिताम्बर शर्मा र भवानी प्रसाद शर्माको एकै मिलान ब्यहोरा रहेको बस्तुस्थिती मुचुल्का।

10= जिल्ला प्रहरी कार्यालय, पर्वतले मिति २०७५।५।३१ मा DNA परिक्षणका गरिदिनका लागि केन्द्रिय प्रहरी विधिविज्ञान प्रयोगशाला काठमाडौंलाई लेखेको पत्र।

11= अभियुक्त ४४ कुश्मा (९) ले सह अभियुक्त मनबहादुर मल्लसँगको यौन सम्पर्कबाट गर्भ धारण गरी मास पुगेपछि २०७५।५।१८ गते विहान आफ्नै घरमा बच्चा जन्माउना साथ शिशुको नाक मुख कपडाले थुनी रुन कराउन नदिई मारी सिमेन्टको बोरामा पोको पारी नजिकैको पानी बगिरहेको कुलोमा फ्याँकेकी र अर्का अभियुक्त मनबहादुर मल्लले अभियुक्त ४४ कुश्मा (९) संग अवैध यौन सम्पर्क राखी बच्चा जन्मिए पछि मारेर फालीदिनु भनी ४४ कुश्मा (९) लाई भनेर बच्चा (शिशु) मार्न लगाएकोले यी प्रतिवादीहरु दुवै जनाले मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन, २०७४ को परिच्छेद १२ को दफा १७७ को उपदफा (१) को कसूर गरेको हुँदा अभियुक्तहरु परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) तथा मनबहादुर मल्ल दुबैलाई ऐ. दफा १७७ को उपदफा (२) बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने अभियोगपत्र।

12= देखाइएका मृत नवजात शिशुका फोटोहरु मैले मास पुगी जन्माई मारी फालेको शिशुका हुन। मनबहादुर मल्लसँग मेरो फेसबुक र फोन सम्पर्कबाट चिनजान भई निजसँग मेरो कुराकानी भई रहन्थ्यो। पहिला निजले आफ्नो नाम गणेश मल्ल भनेका थिए। मेरो घर नजिकैको जंगलमा मिति २०७४।८।२७ गते हाम्रो भेटघाट भई निजले मसँग यौन सम्पर्क राखे पश्चात मेरो महिनावारी रोकियो। मैले निजलाई महिना वारी रोकिएको जानकारी गराउदा जे सुकै गर, बच्चा जन्माएर मारेर फाल भनेको हो। मैले मिति २०७५।५।१८ गते विहान १० बजेतिर म सुत्ने कोठामा मास पुगेको स्त्री जातको बच्चा जन्माएकी हुँ। बच्चा जन्मिदा रोएको होइन र केहि समय पछि उसको मुख अँठाएकी हुँ। केहि समय मुख अँठाएपछि निज नचलेको हुँदा अव मर्‍यो होला भन्ने लागी शिशुलाई सिमेन्टको बोरामा राखेर घर नजिकैको कुलोमा लगी फालेकी हुँ। मनबहादुर मल्ललाई मैले मेरो महिनावारी रोकिएको जानकारी गराउँदा निजले म जिम्मा लिन्न, बच्चा जन्मियो भने मारेर फाल्नु भनेबमोजिम नै नवजात शिशुलाई मारी फालेकी हुँ भन्ने प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) ले अदालतसमक्ष गरेको बयान।

13= परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) को वयान झुट्टा हो। निजले फेसबुक र फोनमार्फत मसँग चिनजान भएको र मिति २०७४।८।२७ गते घर नजिकैको जंगलमा यौन सम्पर्क भई गर्भ रहन गएपछि गर्भमा रहेको बच्चा जन्मेपछि मारी फाल्नु भनी मैले भनेको भन्ने वयान गरे तापनि उक्त मितिमा म प्रतिनिधि सभा चुनावको लागि म्यादी प्रहरीको रुपमा फलेवास चौकीमा थिएँ। मलाई निजले बाटोमा कहिं कतै देखेको आधारमा म माथी आरोप लगाएको हुनु पर्छ। अनुसन्धानका क्रममा भएको मेरो बयानमा भएको व्यहोरा मेरो होईन उक्त वयान प्रहरीले मलाई पढ्न नदिई सही छाप गर भनेपछि मैले सहीछाप गरेको हुँ। उक्त वयानमा के व्यहोराको लेखिएको छ भन्ने बारेमा मलाई केही थाहा भएन। ४४ कुश्मा (९) सँग मेरो यौन सम्पर्क भएको छैन र मैले बच्चा जन्माई मारेर फाल्नु पनि भनेको पनि छैन। म निर्दोष छु भन्ने प्रतिवादी मनबहादुर मल्लको अदालतसमक्षको बयान।

14= प्रतिवादी मध्येका मनबहादुर मल्लले अदालत समक्ष वयान गर्दा फरक वयान गरेको देखिएको हुँदा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा ३३(७)

बमोजिम निज प्रतिवादी मनबहादुर मल्ल उपरको छुट सजाय रद्द गरी साविक बमोजिम नै सजाय पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जिल्ला सरकारी वकिल कार्यालय, पर्वतको मिति २०७५।६।१५ गतेको निवेदन।

15= मिति २०७४।५।२० गते जिल्ला प्रहरी कार्यालय पर्वतमा म समेतले प्रतिवेदन दिएको हो। प्रतिवेदनको व्यहोरा सत्य हो मिति २०७४।५।१८ मा घटना भएपछि हामी प्रहरीहरु २० गते अनुसन्धान गर्दै गाउँमा जाँदा ४४ कुश्मा (९) ले मारेर फालेको हो भन्ने थाहा पाई उनलाई सोध्दा उनले पनि स्विकार गरेकी हुन्। उनले जन्माएर फालेको बच्चा गणेश मल्लको हो भनेकी थिइन। उनले वताए अनुसारको व्यहोरा भएको प्रतिवेदन साँचो हो भन्ने प्रहरी नायव निरीक्षक होमनाथ अधिकारीको बकपत्र।

16= मौकामा भएको घटना विवरण कागजको व्यहोरा साँचो हो। मिति २०७५।५।२० गते रहाले चौकीबाट सई साबहरु जानु भएको थियो। सरहरुले भनेपछि मैले उक्त घटनाको बारेमा थाहा पाएकी हुँ भन्ने घटना विवरण कागज गर्ने ४४ कुश्मा (२०) को वकपत्र।

17= प्रतिवादी मनबहादुर मल्ल २०७४।७।१२ गते देखि पुष ७ गते सम्म म्यादी प्रहरीमा खटिई फलेवास चौकीमा बसेका थिए। प्रहरीको कन्ट्रोलमा भएको मान्छे फलेवासबाट कुर्घा गएर यौनसम्पर्क गरेको कुरा झुट्टा लाग्छ। करणी गर्ने अवस्था थिएन। प्रतिवादी मनबहादुर र सहप्रतिवादी कुरा गरेको केही प्रमाण नभेटिएको र बच्चा जन्मेपछि मारी फालिदिनु भनेको भन्ने कुरा झुट्टा लाग्छ। प्रतिवादी मनबहादुर मल्ललाई षडयन्त्र गरी फसाईएको हो। मनबहादुर मल्ल निर्दोष भएकोले न्याय पाउनुपर्छ। कुश्मा (९) लाई अरुले सिकाएर त्यो कुरा लेखाइएको हो। पहिला उसले गणेश मल्लको गर्भ हो भनेकोमा गणेश मल्लले विदेशबाट पैसा पठाई बच्चा फाल्न भनेको भन्ने हल्ला मैले गाउँमा सुनेको हुँ। गणेश मल्ल २०७४ कार्तिकमा विदेश गएको थाहा पाएपछि मेरो माइलो दाईको छोरा मनबहादुर मल्लको गर्भ हो भनी झुठो आरोप लगाएको हो। गणेश मल्ल मेरो साहिलो दाईको छोरा हुन्। प्रहरीले खोज्न दुःख हुने भनेर मनबहादुर मल्ललाई यो मुद्दामा फसाएको हो। मनबहादुर मल्ललाई सजाय हुनुपर्ने होइन भन्ने प्रतिवादी मनबहादुर मल्लका साक्षी चतुर मल्ल ठकुरीको बकपत्र।

18= मलाई सो गर्भको बारेमा केही थाहा भएन घरमा हुँदा छोरीले महिनावारी भएको भनेकी थिईन। मैले थाहा पाएको भए बच्चालाई मार्न नदिई जसको हो उसैको जिम्मा लगाई दिन्थें भन्ने परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (११) को बकपत्र।

19= प्रतिवादी मनबहादुर मल्ल मिति २०७४।८।२७ मा म्यादी प्रहरी भई ड्युटीमा थिए। ड्युटीमा भएकोले सहप्रतिवादीसँग यौनसम्पर्क गर्ने अवस्था थिएन। प्रतिवादी मनबहादुर मल्लले मार भनेको भए पनि सहप्रतिवादी ४४ कुश्मा (९) १२ कक्षामा पढ्ने परिपक्व मान्छे भएकोले मार्न हुँदैनथ्यो। प्रतिवादी मनबहादुर मल्लले नवजात बच्चालाई मार भनेका पनि होईनन्। उक्त मितिमा मनबहादुर मल्ल म्यादी प्रहरीको क्याम्पमा थिए। मनबहादुर मल्ललाई सजाय हुनुपर्ने होइन भन्ने प्रतिवादी मनबहादुर मल्लका साक्षी दधिराम कुँवरको बकपत्र।

20= प्रतिवादी मनबहादुर मल्ल म्यादी प्रहरीको तालिममा रहेको भन्ने थाहा छ तर कुन चौकीमा खटिई गएका हुन थाहा भएन। मनबहादुर ड्यूटीमा भएकाले प्रतिवादीहरु बीच यौनसम्पर्क हुने अवस्था थिएन। मनबहादुरले बच्चा जन्मेपछि मारेर फालिदिनु भनी भनेको कुनै आधार प्रमाण छैन। मनबहादुर मल्लले न्याय पाउनु पर्छ भन्ने प्रतिवादी मनबहादुर मल्लका साक्षी कृष्ण बहादुर क्षेत्रीको बकपत्र।

21= प्रतिवादी मनबहादुर मल्ल मिति २०७४ कार्तिक १२ गतेबाट पौष ७ गते सम्म म्यादी प्रहरीमा कार्यरत थिए। प्रतिवादी मनबहादुर गाउँमा नभएको बेलामा करणी गरेको हुनै सक्दैन। मनबहादुरलाई झुठो मुद्दा लगाइएको छ। मनबहादुर मल्लले सफाई पाउनु पर्छ। प्रतिवादी मनबहादुरले सहप्रतिवादीलाई बच्चा जन्मिए मारी फालिदिनु भनेको भन्ने कुरा झुठो हो भन्ने बस्तुस्थिती मुचुल्काका मानिस भवानी प्रसाद शर्माको बकपत्र।

22= वस्तुस्थिती मुचुल्कामा मेरो व्यहोरा आंशिक रुपमा तोडमोड गरिएको छ। सहीछाप मेरो हो। प्रतिवादी मनबहादुरले प्रतिवादी कुश्मा (९) लाई गर्भ बोकाएको होइन, प्रतिवादी कुश्मा (९) ले बच्चा जन्माई मारेको हुनाले कानून बमोजिम होस। २०७४ कार्तिक १२ गतेदेखि म्यादी प्रहरीमा रहेका मनबहादुरले सफाई पाओस् भन्ने बस्तुस्थिती मुचुल्काका चुडामणी उपाध्यायको बकपत्र।

23= मैले गरेको वस्तुस्थिती मुचुल्काको व्यहोरा आंशिक रुपमा तोडमोड गरिएको छ। सहीछाप मेरो हो। प्रतिवादी मनबहादुरले सफाई पाउनुपर्छ भन्ने बस्तुस्थिती मुचुल्काका पिताम्बर शर्माको बकपत्र।

24= नमुना परीक्षणको लागि पठाईएको मृतक शिशुको DNA प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) र प्रतिवादी मनबहादुर मल्लको DNA संग मिलेको र उक्त शिशु प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) र प्रतिवादी मनबहादुर मल्लको जैविक सन्तान हो भन्ने केन्द्रिय प्रहरी विधीविज्ञान प्रयोगशालाको DNA परीक्षण प्रतिवेदन।

25= मृतक नवजात शिशु परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) र मनबहादुर मल्लको जैविक सन्तान हो भन्ने केन्द्रीय प्रहरी विधिविज्ञान प्रयोगशालाको DNA परीक्षण प्रतिवेदन समेतका मिसिल संलग्न आधार प्रमाणहरुबाट प्रतिवादी मध्येकी परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) ले अभियोग दावी बमोजिम मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा १७७(१) बमोजिम कसुर अपराध गरेको र प्रतिवादी मनबहादुर मल्लले मतियार भई ऐ. दफा ३६(२) बमोजिमको कसुर अपराध गरेको ठहर्छ। सजाय निर्धारण तर्फ हेर्दा, प्रतिवादी ४४ कुश्मा (९) लाई ऐ. (संहिता) ऐनको दफा १७७(२) ले जन्म कैदको २५ वर्ष कैद सजाय हुनेमा निज प्रतिवादी १६ वर्ष भन्दा बढी र १८ वर्ष भन्दा कम उमेरको नावालक भएकोले वालवालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३६(४) बमोजिम दुई तिहाईले हुन आउने १६ वर्ष ८ महिना कैद हुन सक्नेमा निजले अनुसन्धानमा सहयोग पुयाएकोले सजाय छुटको अभियोग दावी रहेकोले निजले सजायमा छुट पाउने ठहर्छ। सो ठहर्नाले निज प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) लाई १२ वर्ष ६ महिना कैद सजाय हुने र अर्का प्रतिवादी मानबहादुर मल्ललाई ऐ. (संहिता) ऐनको दफा ३६(३)(ख) बमोजिम ६ वर्ष कैद हुने ठहर्छ भन्ने सुरु पर्वत जिल्ला अदालतको मिति २०७५।११।८ को फैसला।

26= सह प्रतिवादी ४४ कुश्मा (९) लाई मैले बच्चा जन्मिएपछि मारेर फाल्नु भनेर आदेश दिएको होइन। निज ४४ कुश्मा (९) ले अनुसन्धान अधिकारी एवं अदालतसमक्ष वयान गर्दा मलाई नै किटानी गरी भन्न नसकी कतै मनबहादुर कतै गणेश भनि उल्लेख गरेकी छन। निजले अनुसन्धान अधिकारीसमक्ष गरेको वयान बेहोरामा एक रुपता नभई स.ज.

९ मा मनबहादुर मल्लसँग भेट भएकाले मेरो पेटमा गर्भ रहेको कुरा निजलाई जानकारी गराउदा निजले जन्माई फाल्ने भए फाल भनेको हुन भन्ने र स.ज. १० मा भेट भएको बेलामा मनबहादुर मल्लले जे गर्ने हो गर भनी मलाई भनेका हुन भनेकीमा स.ज. १४ मा मनबहादुर मल्लको सल्लाहबमोजिम मैले उक्त कसूर जन्य कार्य गरेकी हुँ भनि उल्लेख गरेबाट पनि प्रस्तुत वारदातमा मलाई पोल गरिएको कपोल कल्पित भनाई रहेको स्पष्ट छ। मलाई सुरु जिल्ला अदालतबाट कर्तव्य ज्यानको मतियारको रुपमा कसूर ठहर भएकोमा, मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा ३६(१) ले गरेको मतियारको परिभाषा अनुसारको कुनै पनि कसूरजन्य कार्य मैले गरेको छैन। यस सम्बन्धमा सुरु पर्वत जिल्ला अदालतको फैसलामा पनि वारदातको कसूरमा मेरो प्रत्यक्ष रुपमा संलग्नता नरहेको कुरा स्वीकार गरिएकोछ। केबल सह प्रतिवादीको अमुर्त पोललाई आधार मानी सुरु अदालतबाट मलाई मतियार ठहऱ्याएको फैसला त्रुटीपूर्ण भएकाले उक्त फैसला बदर गरी प्रस्तुत आरोपित कसूरबाट सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादी मनबहादुर मल्लले उच्च अदालत पोखरा, बाग्लुङ्ग इजलासमा गरेको पुनरावेदन।

27= प्रतिवादी मनबहादुर मल्लले सह प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) लाई निजको इच्छा विपरित जंगलमा लगि यौन सम्पर्क गरी गर्भ धारण गराएको, गर्भ धारण गरे पश्चात मन बहादुरलाई ४४ कुश्मा (९) ले गर्भ बसेको जानकारी गराउदा जन्माई मारी फाल भनेर ४४ कुश्मा (९) सँग सम्पर्क बिहिन भएको, ४४ कुश्मा (९)ले मिति २०७५।५।१८ मा प्रतिवादी मनबहादुर मल्लको आदेश अनुसार शिशु जन्मनासाथ मुख थुनी कराउन नदिई शिथिल भएपछि बोरामा राखी पछि कुलोमा फ्याकेको भनी वयान गरेको देखिन्छ। ४४ कुश्मा (९) को सो बयान व्यहोरालाई प्रतिवादी मनबहादुर मल्लले अनुसन्धान अधिकारीसमक्षको बयानमा बच्चा जन्माएर फ्याकिदिए हुन्छ भनि भनेको हुँ भनि गरेको वयान व्यहोराले समर्थन गरेको देखिन्छ। अदालतमा इन्कारी बयान गरेता पनि निजले अनुसन्धानको अवस्थामा गरेको बयान व्यहोरा निजको नभएको भन्ने कुनै प्रमाण पेश गर्न सकेका छैनन्। सह प्रतिवादी परिवर्तिक ४४ कुश्मा (९) ले अदालत समक्ष बयान गर्दा यी सह प्रतिवादी मनबहादुर मल्लले मैले बच्चा जिम्मा लिन्न, बच्चा जन्मियो भने मारेर फाल्नु भने बमोजिम नै नवजात शिशु जन्माई मारी फालेकी हुँ

भनी लेखाएबाट प्रतिवादी मनबहादुर मल्ल पनि मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा १७७(१) अनुसारकै मुख्य अभियुक्त एवं कसूरदार भएको हुनाले शुरु पर्वत जिल्ला अदालतबाट प्रतिवादी मनबहादुर मल्ललाई मतियार ठहर गरेको फैसला सो हदसम्म बदर गरी प्रतिवादी मनबहादुर मल्ललाई अभियोग माग बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट उच्च अदालत पोखरा, बाग्लुङ्ग इजलासमा परेको पुनरावेदन।

28= म एक १६ बर्षिय किशोरी भएकीले के ठीक के बेठिक हो भन्ने कुरा छुट्टयाई सही निर्णय गर्न सक्ने अवस्थामा थिएन। मनबहादुर मल्लले मसँग आफ्नो वास्तविक नाम ढाँटेर गणेश भन्ने नाम बताई कृतिम माया र प्रेम जाल गरेका रहेछन। मैले अस्वीकार गर्दा गर्दै पनि निजले शारीरिक सम्बन्ध राखे पश्चात मेरो मासिक श्राव बन्द भएको कुरा निजलाई भन्दा पनि बिबाह गर्न अस्वीकार गरी बच्चा जन्मेपछि मारेर फाली दिनु भन्दै मेरो सम्पर्कबाट टाढा भए। मेरो बाल मनस्थितिका कारण उचित निर्णय गर्न नसकेकी, घरपरिवार, ईष्टमित्र, छरछिमेकी र आफन्तले के भन्लान भन्ने मानसिक तनाब र चिन्ताबाट गुज्रदै ९ महिनासम्म गर्भ लुकाएर बसें। बच्चा जन्मिएपछि रोएको थिएन, सो नवजात शिशु जिवित थियो वा मृत थियो मैले एकिन गर्न सकिन। परिवार र समाजबाट तिरस्कृत हुनुपर्ने र लोक लज्जा घृणाबाट बच्नका लागि मैले बच्चालाई बोरामा राखी कुलोमा फाल्न प्रतिवादी मनबहादुर मल्लकै कारण बाध्यता भएकी हुँ। अरु कुनै उपाय नभएकाले प्रस्तुत वारदात घट्न गएको हो। मेरो विवशतासमेत विचार गरी सुरु पर्वत जिल्ला अदालतबाट भएको फैसलाले तोकेको सजाय घटाई उचित न्याय पाउँ भन्ने प्रतिवादी परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) ले उच्च अदालत पोखरा, बाग्लुङ्ग इजलासमा गरेको पुनरावेदन।

29= प्रस्तुत मुद्धामा पुनरावेदक प्रतिवादी मध्येकी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) ले मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा १७७(१) बमोजिम कसूर अपराध गरेको ठहरेकाले सोही संहिताको दफा १७७(२) बमोजिम जन्म कैद २५ वर्ष कैद सजाय हुनेमा निज १६ बर्ष भन्दा बढी १८ बर्ष भन्दा कम उमेरको नाबालक भएकोले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३६(४) र ऐ. संहिताको दफा ४५(४)

बमोजिम दुई तिहाईले हुन आउने १६ बर्ष ८ महिना कैद सजाय हुन सक्नेमा निजले अनुसन्धानको सिलसिलामा सहयोग पुयाएकोले सजाय छुटको अभियोग दावी रहेको र ऐ. संहिताको दफा ४७ मा ५० प्रतिशतसम्म सजाय छुट दिन सकिने कानूनी व्यवस्था रहे भएकोले निज प्रतिवादीलाई १२ बर्ष ६ महिना कैद सजाय हुने ठहर गरी भएको शुरु पर्वत जिल्ला अदालतको मिति २०७५।११।८ को फैसला सदर हुने ठहर्छ। सजायको हकमा पुनरावेदक प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९)को कसूर गर्दाको उमेर, निजले गरेको कसूरको प्रकृति, प्रतिवादी उपर समाजले हेर्ने दृष्टिकोणका कारण लोकलाजबाट बच्नका लागि प्रस्तुत वारदात घटाउन बाध्य भएको अवस्था मिसिल संलग्न प्रमाण कागजबाट देखिएकाले प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) लाई शुरु अदालतबाट भएको सजाय चर्को पर्न जाने देखिएकाले फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा १७ क. बमोजिम ५ वर्ष कैद सजाय हुन मनासिव देखिएकोले निजलाई ५ बर्ष कैद सजाय हुन राय व्यक्त गरिएको छ। पुनरावेदक प्रतिवादी मध्येका मनबहादुर मल्ललाई ६ बर्ष कैद सजाय हुने ठहऱ्याई सुरु अदालतबाट भएको फैसला केही उल्टी भई निज प्रतिवादीलाई मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा ३६(३)(ख) बमोजिम ४ वर्ष कैद सजाय हुने ठहर्छ भन्ने उच्च अदालत पोखरा, बागलुङ इजलासको मिति २०७६।२।२३ को फैसला।

<u>यस अदलतको ठहर</u>

30= नियमबमोजिम साप्ताहिक तथा दैनिक पेशी सूचीमा चढी साधक जाँचका लागि पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल अध्ययन गरियो। यसमा उच्च अदालतबाट परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) लाई मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा १७७(१) बमोजिमको कसूर अपराधमा १२ वर्ष ६ महिना कैद हुने साथै निजलाई ऐनबमोजिम सजाय गर्दा चर्को पर्ने भएकाले ५ वर्ष कैद सजाय हुन मनासिव देखिएको राय व्यक्त भएको फैसला मिलेको छ, छैन ? भन्ने विषयमा निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो।

31= निर्णयतर्फ विचार गर्दा, प्रतिवादी ४४ कुश्मा (९) ले सह अभियुक्त मनबहादुर मल्लसँगको यौन सम्पर्कबाट गर्भ धारण गरी आफ्नै घरमा छोरी जन्माई जन्मना साथ निजको नाक मुख कपडाले थुनि रुन कराउन नदिई थिची मारी सिमेन्टको बोरामा पोको

पारी नजिकैको पानी बगिरहेको कुलोमा फ्याँकी दिएकी र अर्का अभियुक्त मनबहादुर मल्लले अभियुक्त ४४ कुश्मा (९) संग अवैध यौन सम्पर्क गरी गर्भ धारण भएको जानकारी गराउँदा बच्चा जन्मिएपछि मारेर फालीदिनु भनी बच्चा मार्न लगाएकोले प्रतिवादीहरु दुवैजनालाई मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा १७७(१) को कसूरमा ऐ. दफा १७७(२) बमोजिम सजाय गरिपाउँ भन्ने अभियोग मागदावी रहेको देखियो। प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) लाई १२ वर्ष ६ महिना कैद सजाय हुने तथा प्रतिवादी मनबहादुर मल्ललाई सोही ऐनको दफा ३६(२) को कसूरमा दफा ३६(३)(ख) बमोजिम ६ वर्ष कैद सजाय हुने ठहर गरी सुरु पर्वत जिल्ला अदालतबाट भएको फैसला प्रतिवादी ४४ कुश्मा (९) को हकमा सदर हुने र प्रतिवादी मनबहादुर मल्लको हकमा केही उल्टी भई निजलाई ४ वर्ष कैद सजाय हुने ठहर हुनुका साथै प्रतिवादी ४४ कुश्मा (९) लाई फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा १७ क. बमोजिम ५ वर्ष कैद सजाय हुन राय व्यक्त गरिएको उच्च अदालत पोखरा, बागलुङ इजलासको फैसला उपर निज प्रतिवादीको पुनरावेदन नपरेको कारण साधक जाँचको निमित्त यस अदालतमा दायर रहेको देखियो।

32= प्रस्तुत मुद्दामा प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) लाई मुलुकी अपराध संहिता, २०७४ को दफा १७७(१) बमोजिमको कसूरमा सजाय गरी फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा १७ क. बमोजिम ५ वर्ष कैद सजाय हुन राय व्यक्त गरिएको उच्च अदालतको फैसला साधक जाँचको निमित्त दायर भएकाले निज बाहेकका प्रतिवादीको हकमा विवेचना गरिरहन परेन।

33= मृतक शिशुको DNA प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) र प्रतिवादी मनबहादुर मल्लको DNA सँग मिलेको, मृतक नवजात शिशु परिवर्तित नाम ४४ कुश्मा (९) र मनबहादुर मल्लको जैविक सन्तान हो भनी केन्द्रीय प्रहरी विधिविज्ञान प्रयोगशालाको DNA परीक्षण प्रतिवेदन समेतका मिसिल संलग्न आधार प्रमाणहरुबाट प्रतिवादी ४४ कुश्मा (९) ले प्रतिवादी मनकुमार मल्लको अवैध गर्भ धारण गरी छोरी जन्माएको पुष्टी हुन्छ। निज प्रतिवादीले छोरी जन्माउना साथ नवजात छोरीको कपडाले नाकमुख थुनी

मारी फालेको भन्ने निजमाथि लगाइएको अभियोग दावीलाई स्वीकार गरी अदालतमा समेत सावित रहेको र निजको वयान व्यहोरालाई मिसिल संलग्न प्रमाणले पुष्टी गरेकोले निज प्रतिवादीलाई मुलुकी अपराध (संहिता) ऐन, २०७४ को दफा १७७(१) बमोजिमको कसुर ठहर गरी निजलाई ऐ. दफा १७७(२) बमोजिमको सजायमा वालवालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३६(४) ले तथा सजाय छुटको अभियोग दावी समेतका आधारमा सजायमा छुट गरी निजलाई १२ वर्ष ६ महिना कैद सजाय हुने गरी भएको उच्च अदालतको फैसला मिलेकै देखियो।

34= निज प्रतिवादीलाई फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा १७(क) बमोजिम ५ वर्ष कैद सजाय हुन मनासिव हुने राय व्यक्त गरिएको तर्फ विचार गर्दा, निज प्रतिवादी वारदातका वखत १८ बर्ष नपुगेको नावालक रहेको, अर्का प्रतिवादी मनबहादुर मल्लसँग भएको यौन सम्पर्कबाट गर्भ रहेपछि मनबहादुर मल्ललाई गर्भ रहेको कुरा भन्दा जन्मिएपछि मारेर फालिदे म बेहोर्दिन भन्ने जवाफ दिएको, त्यसपछि मन कुमार सम्पर्क बिहिन भएको, गर्भको बच्चाको बाबुले बच्चा नस्वीकार्ने भएकै कारण] प्रतिवादीले आफू गर्भावती भएको कुरा गाउँघरमा बताउन नसकी गर्भलाई कपडाले छोपी लुकाई छिपाई सामजिक लोकलाजबाट बची आएको अवस्थामा निज घरमा एक्लै भएका वखत बच्चा जन्मिएकाले वच्चा जन्मनासाथ रुन कराउन नदिई मुख थुनी चल्न छाडेपछि बोरामा राखी पछि कुलोमा बगाएर समाजबाट आफ्नो इज्जत जोगाउन प्रयत्न गरेको भनी अदालतसमक्ष समेत घटना स्वीकार गरेको देखिन्छ। कसूर गर्दाका अवस्थामा प्रतिवादीको नावालक उमेर, कसूरको प्रकृति, बच्चा जन्माएको सार्वजनिक भएमा प्रतिवादीलाई समाजले हेर्ने दृष्टिकोण समेतका लोकलाजबाट बच्नका लागि प्रस्तुत वारदात घटाउन निज बाध्य भएको अवस्था समेतलाई विचार गर्दा निज प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) लाई फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा १७क. बमोजिम ५ वर्ष कैद सजाय हुन मनासिव हुने गरी उच्च अदालतबाट राय व्यक्त भएको पाइयो।

35= बालबालिकाको अधिकारको परिप्रेक्ष्यमा किशोर अवस्थामा रहेका कानूनले बालवबालिका हुन् भनी निर्धारित गरेको उमेर समूहभित्र देखिएका वा सामान्यतया २० वर्षको उमेर

सम्मका किशोर किशोरीहरू बिच हुने असुरक्षित यौन सम्बन्धसँग सम्बन्धित कसूरजन्य कार्यमा कानून कार्यान्वयन गर्दा उदार दृष्टिकोण अपनाउनु उपयुक्त देखिन्छ। किशोर अवस्थामा हुने असुरक्षित यौन सम्बन्धजन्य कार्यबाट सृजित कसूरहरूमा बालवबालिका वा किशोर किशोरीको अधिकारसमेतलाई मध्यनजर गर्नुपर्ने हुँदा तथा असुरक्षित यौन जन्य कार्यबाट सृजित कसूरजन्य कार्यलाई उदार रुपमा नहेरी युवा अवस्थामा नै अधिक कैदमा राखिँदा त्यस्ता नाबालक वा किशोर किशोरीहरुको सामाजिक पुनर्थापनामा समस्या देखिन सक्छ।

36= मुलत: असुरक्षित यौन सम्बन्धका कारण जुनसुकै उमेर समूहका महिलाबाट जन्मिने नाबालकलाई वा कानूनले निर्धारण गरेको बालबालिकाको उमेर समूह वा बीस वर्ष भन्दा कम उमेर समूहका महिलाबाट त्यस्तो असुरक्षित यौन सम्बन्धका कारण जन्मने नाबालकको तत्काल गरिने जातक हत्या (Infanticide) का सम्वन्धमा महिलालाई हेर्ने परिवर्तित संवैधानिक, कानूनी तथा सामाजिक दृष्टिकोणमा आएको परिवर्तन, उनीहरू रहेको सामाजिक परिस्थिति तथा त्यस्तो कार्यमा संलग्न महिलाहरू क्रुर तथा अपराधी नभई सम्बन्धित पुरुष गैर जिम्मेवार भएको र लोकलज्जाका कारण त्यस्तो कार्य गर्न वाध्यात्मक अवस्था सृजना भई अविवाहित वा विवाहित अवस्थामा पनि बच्चा जन्मनासाथ लुकाउने, छोड्ने वा मारिदिनु पर्ने अवस्था सृजना भएको हुनसक्छ। यस्तो परिस्थितिमा परेका महिलाहरूले गरेको ज्यान सम्बन्धी कार्य कसूरको रुपमा मानिने भएता पनि यथासम्भव मानविय दृष्टिकोणबाट हेरिनुपर्ने र कम उमेर समूहका महिला भए उनिहरूको विकासशिल अवस्थालाई मध्यनजर गरिनुपर्ने हुन्छ। एउटा परिस्थितिमा गरिएको कसूरजन्य कार्यका कारण कारागारमा राख्दा खतरनाक कसूरदारसँग संगत भई सामाजिक पुनर्स्थापनामा समस्या देखिन सक्ने हुन्छ। यस अदालतले पनि "लोकलाज"का कारण भएका यस्ता कसूरजन्य कार्यमा यथासम्भव कम सजाय गर्ने गरेको देखिन्छ।[1] तसर्थ न्यायिक दृष्टिकोणले अदालतहरुले यस प्रकृतिको कसूरमा उल्लेखित आधार र कारणसहित सम्बन्धित महिलाको आत्मसम्मान, समानताको हक र समाजमा महिलाको

[1] केही नजीरहरु हेर्नुहोस्: ने.का.प. २०७२ अंक २ नि.नं. ९३५२, ने.का.प. २०७३ अंक १२ नि.नं. ७७९७ तथा ने.का.प. २०३८ अंक २ नि.नं. १४३९।

परिवर्तित पहिचानसमेतलाई मध्यनजर गरी यस प्रकृतिको कसूरमा न्युनतम सजाय गर्दा पनि न्यायको मकसद पुरा हुने नै देखिन्छ।

37= यस परिप्रेक्ष्यमा प्रस्तुत मुद्दामा पनि प्रतिवादी कुस्मा ९ नाबालक अवस्थामै रहेको र निजको कोखको वच्चालाई स्वीकार गर्न सम्वन्धित पुरुष तयार नभएको अवस्था देखिन्छ। असुरक्षित यौन सम्बन्ध हुन गई गर्भ रहन गएको र सामाजिक लान्छनाबाट बच्न जन्मेको बच्चाको हत्या गरेको अवस्था तथा परिस्थितलाई समेत विचार गरी निर्णय गर्नु उपयुक्त देखिन्छ। निज प्रतिवादी मानसिक रुपमा समेत अपरिपक्क रही नाबालिकाकै अवस्था रहेको हुँदा उचित निर्णय गर्न सक्ने क्षमता पनि विकास नभएको देखिन्छ। घरपरिवार, ईष्टमित्र, छरछिमेकी र आफन्त तथा समाजको तिरस्कार, लोकलज्जा तथा सम्भावित घृणाका कारण गर्भधारण गरेको समयदेखि नै लुकाएर बसकेको देखिन्छ। अनपेक्षित गर्भधारणबाट जन्मिएका शिशुका कारण महिलाले सामाजिकरूपमा बहिस्कृत हुनुपर्ने र लामो समयसम्म सामाजिक लान्छनाको कारण आफ्नो इज्जत र प्रतिष्ठामा लागेको दाग बोकी हिँड्दा मानसिक अवस्थामा समेत विचलन आउन सक्दछ। यस्तो कसूरमा सम्बन्धित महिलाको उमेर, सामाजिक परिस्थिति वा लोकलाजको अवस्था लगायतका कुराहरुलाई समेत विचार गरी कम सजाय गर्नु न्यायिक दृष्टिकोणबाट उपयुक्त देखिन्छ। सामाजिक तिरस्कार तथा लोकलज्जाबाट बच्न आपराधिक कार्यको परिणामका सम्बन्धमा कुनै सोच विचारै नगरी शिशु जन्मनासाथ शिशुलाई जन्म दिने आमाले हत्या गरेको तथा प्रारम्भदेखि नै कसूर स्वीकार गरी न्यायिक प्रक्रियालाई सहयोग पुऱ्याएकोले ऐन अनुसार सजाय गर्दा चर्को पर्न जाने अवस्था र परिस्थितिलाई समेत विचार गरी निजलाई २ वर्ष कैद गर्दा पनि कानूनको मकसद पुरा हुने देखिन्छ।

38= अतः माथि विवेचित आधार, कारण र प्रमाणबाट प्रतिवादी परिवर्तित नामथर ४४ कुश्मा (९) लाई फौजदारी कसूर (सजाय निर्धारण तथा कार्यान्वयन) ऐन, २०७४ को दफा १७क. बमोजिम ५ वर्ष कैद हुन मनासिव हुने राय व्यक्त गरिएको उच्च अदालत पोखरा, बाग्लुङ इजलासबाट मिति २०७६।२।२३ को रायमा उक्त दफा १७क. बमोजिम २ वर्ष कैद गर्दा मनासिव हुने देखिएकाले निज प्रतिवादीलाई २ वर्ष कैद हुने ठहर्छ। निजलाई ठहर भएको २ वर्ष कैद निजले थुनामा वसी भुक्तान भई सकेकोले यस

अदालतको मिति २०७७।११।७ को अदेशानुसार च.नं. २०७६ मिति २०७७।११।७ बाट निज प्रतिवादीलाई थुनामुक्त गर्न पत्राचार भई सकेको देखिदा हाल केहि गरिरहन परेन। यस फैसला अनुसार ४४ कुश्मा (९) लाई २ वर्ष कैद हुने गरी लगतमा संशोधन गर्नु भनी सुरु अदालतमा लेखि पठाउनु। प्रस्तुत फैसला विद्युतीय प्रणालीमा प्रविष्ट गर्नु र मुद्दाको दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाई दिनू।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृतः- मुकुन्द निरौला (उप-सचिव) र रक्षाराम चमार (शा.अ.)
कम्प्यूटर अपरेटरः- मन्दिरा रानाभाट
इति संवत् २०७७ साल फाल्गुन ७ गते रोज ६ शुभम् .....।